

tukaj preveč storijo; zlasti premočno prikrajševanje glavne veje na vršiču ni pohvale, ampak graje vredno. Drevesa se preveč pokvečijo in se pod snegom rada lomijo.

Prerezati se pa imajo vejice tik nad zdravim očesom, gladko rano treba z drevesnim voskom pomazati.

Sedaj more se drevesom tudi gnojiti: z gnojnico, dobrim kompostom, pepelom in gnojem. Sneg izluži gnoj in redivne snovi gredo pod zemljo do koreninja. Če druga ne, se pa vsaj zemlja okoli dreves okoplje.

Proti koncu februarja se grozdčastemu drevju porazujejo sadivne mladike in se polagajo grebenice. Dobro obkoreninjene lanske sadike in grebenice kaže presajati. Starejemu grozdčastemu drevju se posušeni konci potrebijajo. Peške v pesku itd. zakopane morajo se varovati pred prezgodnjim kaljenjem. V drevesnicah se okulirani divjaki od 5 do 6 centimetrov nad požlahnenim delom prirežejo, nastali reznik se pa h količu trdno priveže. Obveza naj se odvzame!

### *Še nekaj o zmrznem krompirju.*

„Novice“ so uže povedale, da zmrznen krompir je še dober za ljudi in živino, če se pravilno odtaja. Naj temu dodamo, kar „Soča“ piše o tem tako-le: Zmrzneni krompir se spravi v kad ali bedenj, v kateri se v vodi prav dobro spere in kjer ostane eno uro časa. Potem se posuši ali na solncu — če so lepi solnčni dnevi — ali pa na peči; še bolje je, če je suho vreme, da se raztegne po tleh ali po lesah na zračnem kraju, na pr. na podstrešji (na kašči). Tako v vodi namočen in potem posušen krompir ohrani tudi dalje časa svojo dobroto, če se le hrani na prav suhem, zračnem prostoru. V izvirni domovini krompirja, v Peru-u, vidijo še prav radi, da krompir zmrzne, ter trdijo, da je tak krompir slajšega okusa in v vodi odtajan in potem posušen in na zračnem hranjen, tudi trpežniši. Kolikor znanstvene, toliko praktične poskušnje to tudi potrjujejo. Popolno zmrzneni krompir se je v vodi eno uro dolgo namakal in večkrat dobro premešaval; v eni uri se je je voda 3krat menjala. Potem se je krompir na diljah podstrešja razgrnil, da se je posušil. Ko so čez pet dni nekoliko takega krompirja skuhal, bil je prav okusen, in celo trdilo, da je bil okusniši od nezmrznega. — Take poskušnje je kmetijstva prof. Dupont naredil pred enim mesecem in pokazalo se je, da je ostal ves tako otažani krompir popolno dober in okusen, če tudi še vedno nekoliko vlažen. Znanstvene kemijske preiskave celo trdijo, da je zmrznen, potem v vodi otažan krompir v primeri teže še večje redilne vrednosti. V 100 delih zdravega, nezmrznega krompirja se nahaja 79% vode, 2% gnilca, 16% skroba (štirke) itd.; v zmrznem, potem pa v vodi otažanem pa 74% vode, 3½% gnilca, 22% skroba itd.

## **Naravoznanske stvari.**

### **Važnost vode za rastlinsko življenje.**

Spisal Jan. K. Pihelštajnski.

Kar je človeku in živalim kri, to je rastlini voda. Kakor živalska kri vse sestavine za telo v sebi ima, tako voda donaša rastlini vse one tvarine, katere za rast in življenje potrebuje, in jih, vsled notranje rastlinske delavnosti, v raznih podobah doklada po vseh delih rastlinskega telesa. A ne samo v rastlini, temuč tudi zunaj nje opravlja voda jako važna dela. Voda namreč raztaplja mnoge rudnine, rastlini za razvitek

neobhodno potrebne tako, da jih s pomočjo korenin more popijati. Voda je tedaj pravo hranilo rastlinstvu.

Kdor pomisli, kako zelo odvisno je človeško zdravje od nepokvarjene, zdrave krvi, in vé, kako potrebno je, da človek jedila v pravi meri in o pravem času, pa tudi s primerno spremembo hranilnih sestavin vživa, prepričal se bo, kako važen je vpliv vode na življenje rastlinsko.

Zatoraj so sledeča tri vprašanja v prvi vrsti premislila vredna:

1. o kateri dobi, o katerem času rastlina največ vode potrebuje,

2. kakošne so razmere med posamnimi rastlinami in med vodo, in

3. v kakošni podobi je voda rastlini najprikladniša?

K točki 1. Rastline zahtevajo v poedinah dobah razno množino vode. Največ je potrebujejo pred in med cvetjem po priliki meseca marca, aprila, maja in junija.

Narava je uže sama za to skrbela, da jim v tem času mokrote ne manjka, s topečim se snegom in deževjem, ki je ravno v teh mesecih navadno. V poznem poletju in jeseni zmanjša se potreščina vodene hrane in na zimo skoraj prestane.

A tudi toplota mnogo vpliva na porabo vode, vsaj je znano, da rastline v mrazu le počasi rastejo in slabo vzpevajo, tedaj malo vode potrebujejo. Pri toploti je pa zraven bujne rasti tudi še izhlapljevanje vzrok večemu potrošku vode.

Ravno tako neenaka je tudi množina vode, katero rastline v raznih dobah starosti svoje zahtevajo. Kolikor mlajša rastlina, tolikanj več vode potrebuje primerno njenemu telesu; množina vode se z večjo starostjo manjša; kedar rastlina dozori, ne potrebuje več vodene hrane. Naj o tem samo sledeči primer navedem: Na mokrem pašniku so drevesa v mladosti pri najbolji rasti jako dobro vspevala, kmalu ko se jim je pa bujnost rasti vsled starosti zmanjšala, zapazilo se je, da se iz njih gnjili sokovi cedé, drevje je počelo bolehati in morali so jih posekati. Navaden pri takih slučajih je izgovor, da je zemlja premokra za to vrsto drevja; al ne pomisli se, kako je pa drevje pozneje v mladosti in do zadnje dobe moglo rasti, ko je pašnik vendar bil poprej kakor zdaj močviren. — V mladosti je drevje množino vode lahko prebavilo, v starosti je ne more in je ne potrebuje toliko: to je prva uganjka one zastavice.

Akoravno rastlina ne vživa hrane v takem redu, kakor živali svoja jedila, so vendar tudi v tem obziru gotove meje. Težko da bi rastlini ugajalo, ako bi jo na enkrat premnogo z vodo nasitili in jo potem zopet več dni sušečim vetrovom prepustili. Čem nježnija je rastlina, tem večji red zahteva pri dobljivanji hrane. Iz vsega tega sledi za rastlinogoja prvo glavno načelo: Opazuj, ob katerem času in kateri dobi je voda rastlini najkoristnejša in kdaj je največ potrebuje.

V navadnem življenju pazi se le premalo na to važno zapoved in lahko se vidi večkrat še dandanes, kako na pr. v nasadih in krasnovrtih ravno toliko vode štiristoletnemu drevesu prilivajo, kolikor v razplodu nahajočemu se semenu, — obema priliva se namreč enkrat na dan brez ozira na to, da se pri prvem voda nepotrebno trosi, med tem ko se drugo, pod vročimi solnčnimi žarki, namesti da bi klilo, kar peče.

Osobito pri semenu, kedar začne kaliti, je potrebno, da se prilivač večkrat v roke vzame. Semenu neredno prilivati je slabše, kakor če se mu prav nič ne priliva. Tudi ni zadosti s prilivanjem začeti, ko kal

uže iz zemlje pogleda, ampak koj se to prične, ko seme nabrekne, in priliva tako dolgo, dokler se zadosti ne ukorenini; potrebno je zato večkrat na dan in mnogo prilivati. Pri presajevanju je potrebno rastlinske korenine namočiti in ko je rastlina uže vsajena, ji večkrat z vodo napojiti.

Zraven starosti mora se pa tudi na letno dōbo in toploto časa paziti, kdaj se rastlinam prilivati sme. Večkrat se je uže zgodilo, da so v zgodni spomladi, ko je toplomer le malo stopinj nad ničlo stal in je slana se vsaki dan pričakovala, komaj iz zemlje izraščenim rastlinam in vsejanemu semenu uže prilivali. Res, da je seme nabreknilo in izkalilo, a tudi slana ni izostala in vse mlade rastline pomorila. Da so s prilivanjem toplejšega vremena pričakali, gotovo bi bile rastline nepotrebni smrti odšle.

Kakor čebela v mrazu medu ne potrebuje, tako je rastlina o mrzlih dōbah lahko brez vode; sama ne spamet o mrzlih dnevih rastlinam priliva.

Kolikor večja je pa zopet toplota in čem dalji so dnevi, toliko več vode rastlina potrebuje. Takrat treba ji je večkrat na dan prilivati. Misel, da se ob vročini ne sme prilivati, je zelo napačna, a to je treba, da je voda proti toploti zraka v pravem razmeru, to je: čem bolj vroč je zrak, tem toplejša mora voda biti, s katero prilivamo. (Konec prih.)

## Iz državnega zbora.

### Govor poslanca dr. Poklukarja

#### o postavi zemljiškega davka

v zbornici poslancev 10. sveč. t. l.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Konec.)

Če se pa jaz bojim tacihi reklamacijskih komisij, v katerih bi imeli večino uradniki, vendar nočem reči, da imam kako osebno mrznjo do uradnikov, ali da bi med uradniki, če bi prišli v tako komisijo, ne bilo tudi tacihi, ki bi si ne upali pravični biti tudi takrat, ko bi vlada na nje pritiskala. Je, je pravičnih takihi, al uradnik sam ni prizadet pri tej reči, on se utegne udati pritisku od zgorej ter po napačnem štedilnem načelu pritožbe reševati brez potrebnega natančnega pregledovanja in pretresanja; saj to njega nič ne boli in tudi nobene odgovornosti nima. Vse drugače pa je z možem, ki je zemljiški posestnik, če je voljen v komisijo; on sam živi med onimi, o katerih pritožbah ima soditi, on ima uže moralčno dolžnost, da ni krivičen ne višim ne nižim, drugače se mu je bati zamere sosedov in hudih nasledkov take zamere. Ta edini vzrok mi je najboljši porok, da iz neodvisnih ljudi sestavljene komisije bodo pri razsojevanji pritožeb najprej pravo zadele. Dobiček bo tu za državo in tudi za davkoplačevalce ta, da bodo take komisije nadrobno preresetavale in reševale pritožbe, in tega je tem bolj želeli, ker slišimo iz nekaterih dežel opravičene pritožbe, da se pripravljajna dela niso povsod zvrševala s tisto natančnostjo, kakor bi se bila imela vršiti po postavi.

Ne gledé na druge koristi, ki bi jih lahko navedel, je meni najbolj merodajno to, da za temeljito reševanje pritožeb imamo reklamacijske komisije sestavljene iz samostojnih mož.

Res je, da se mi utegne ugovarjati, da je bilo tudi zdaj kje kaj slabih deželnih komisij; tudi centralne komisije dosedanje delovanje ni bilo presilno izdatno, — to je res, al ne prezrimo, da je vlada imela vajeti v

rokah. Mogoče je tudi, da reklamacijske komisije, če bodo sestavljene iz samostojnih mož, ne bodo po vsem vstrezale našim namenom in zahtevam, al tega ne bo kriva postava, marveč le to, če se bodo izvolile slabe osebe za izvrševanje postave. Če bo tako, zadene krivda le one, ki bi za izvrševanje tako važne postave volili nesposobne možé.

O centralni komisiji mi ne bo ravno dosti govoriti. Ta komisija bo sestavljena tako, da nam je od nje pričakovati popolne nepristranosti. Če bi njeni razsodbi ne zaupali, potem pa res ne vem, kako bi mogli stvariti postavo, da bi bila pravična. Nek štajarsk poslanec je rekel, da se boji tu podkupovanja z denarjem in obljubami; jaz pa pravim, da pri centralni komisiji se kaj tacega ni bati niti le misliti na to, da bi politiški dobički se tu v poštev jemali. Kaj tacega jaz ne morem pripoznati, kajti, če bomo povsod le nasprotovali si, ne pridemo iz zmešnjav in ni nam mogoče stvariti kaj pravičnega.

Naj mi je dovoljeno še na kratko omeniti vlado, ki ima izvrševati to postavo. Kar se tiče vlado moje domovine, jej ne morem — posebno v zadnjem času, če namreč izvezam prva dve ali tri leta — prav nič napačnega očitati, marveč moram pripoznati, da so v naših okrajnih vcenilnih komisijah in v komisiji za vredbo zemljiškega davka od vlade voljeni udje in uradniki pri pretresanju in izvrševanju del bili tako nepristranski, da so res vse pohvale vredni.

Al tista prenačlost, s katero so se lanskega leta v nekaterih deželah zaostale reči izdelale, da se je po postavi določeni obrok za polovico skrajšal, in pa še slabi vspehi tega šušmarjenja posebno v Galiciji, Dalmaciji in na Tirolskem — vse to, pravim, mi je vzelo zaupanje do sedanje vlade, tako, da ne bi mogel odstopiti od načela: naj so reklamacijske komisije samostojne.

H koncu imam le še k govorom v generalni debati, v kateri nisem prišel do besede, in o specijalni debati zadnje in pa današnje seje, nekaj malega omeniti.

Svoje mnenje o tej zadevi sem v odseku večkrat objavil brez vsega pridržka, namreč da meni tu ne gré za nobeno strančarsko svojeglavnost, ampak edino le za važno stvar samo. To sem tudi pokazal pri glasovanju o prvih dveh členih, vendar moram reči, da s tega ne sledi še, da se skladam z razlogi leve stranke, katerim je pristopil žalibog tudi eden od naše (desne) strani. Meni je bilo pri onem glasovanju le za to mar, da se vendar enkrat vstvari ta postava.

Omeniti pa moram vendar še posebej, da razlogom poslanca koroških vélikih posestnikov nikakor ne morem pritrditi. On je nekako primerjal postavo o zemljiškem davku z vojaško postavo. Meni se pa zdi, da se korist države brani tudi s tem, da se zemljiški davek natančno uravná in da ne bo pretežak, kajti to se tudi države prav zelo dotika. Vendar meni davkar in država ni vse eno. O vojni postavi sem bil jaz brž pripravljen, državi dati, kar državi gre, kar mora imeti, da obstoji. Če pa gre za davek, ga pač tudi plačam, pa ne tako rad, ampak le premagam se, bi rekel, kedarg a plačam, patrijotizma pa v plačevanje davka le toliko stavim, da se državi mora dati to, česar za svoj obstanek potrebuje. Na ta razloček med vojno in zemljišno davkovsko postavo sem hotel sl. zbornico le opozoriti, nikakor pak se s poslancem koroškega vélikega posestva zavoljo njegovega poguma pri glasovanju za vojno postavo spreti, ker to bi nas spravilo do takihi debat, kakoršno je pričel poslanec z Jägerndorfa; v tolažbo mi je le to, da kaj tacega niso govorili poslanci naše (desne) stranke.

Govorniki današnjega dne niso dali veliko gradiva za zavračanje. Prvega sem uže zavrnil in dokazal, da

## Kako in kedaj postane naše ljubljansko močvirje popolnoma rodovitna zemlja?

V 1. listu letošnjih „Novic“ smo čitali, da pride spomladi vnanji izvedenec v Ljubljano v posvèt, kako naj bi se temeljito poprijela dela na močvirji, da postane to zemljišče kolikor mogoče rodovitna zemlja. Da si bo naš močvirski odbor za to posvetovanje izbral pravega moža, smemo za gotovo pričakovati.

Glavna naloga tega izvedenskega posvetovanja bode pa dvojna: ena ta, da se močvirje popolno na suho dene in se zabranijo prihodnje povodnje, — druga pa ta, da se bo, kakor močvirska postava velja, mogoča po skušnjah družih dežel v pravem času in v pravi meri spuščati voda čez zemljo, da dobiva plodno moč. To dvojno utegne v prihodnosti naše sedanje močvirje prestvariti v zemljo, da izgubi ime „močvirja“, pa jej tudi ne manjka potrebne vlage in potem postane jako rodovitna zemlja.

Kako pravilno močiti travnike ali vodó spuščati čez-nje, to je pri nas dosihmal še tako neznana stvar, da marsikateri kmetič utegne reči: „kaj gospode luna trka, da mislijo na namakanje zemljišč!“ A vendar se dá spuščanje vode po travnikih ne le prav dobro izpeljati, ampak je osušenim travnikom neobhodno potrebno in velika jim dobrota.

Od tega časa, kar imamo železnice, na morji pa parobrode, je svet veliko manjši postal, — kar je nekdanj bilo daleč, je zdaj prav blizu. Kar nekdanj ni bilo mogoče, da bi dežele, katere zavoljo slabe letine niso nič pridelale, bile daleč od drugod žita in družih pridelkov in celó živine dobivale, to je dandanes po železnicah in parobrodih prav lahko mogoče; vse se prevažva križem po svetu in še celó po nizki ceni prav zato, ker vožnina po železnicah ni draga. To je gotovo na korist tistim, ki žita ali družega živeža potrebujejo, a gotovo ni na korist kmetovalcem domačim, katerim vnanje blagó hudo konkurenco dela. Vnanje dežele imajo tudi mnogoterih koristnih kmetijskih mašin na razpolaganje, katerih se celó zádruga preprostih kmetov poslužujejo. In kako rodovitne so nekatere dežele po svoji legi, rodovitne tako, da še gnojá ne potrebujejo! Tako, na pr., sem v Topčideru poleg Beligrada videl gnoj nakladati na gare (kola) in ga voziti v bližnji potok. Na vprašanje moje, zakaj to? dali so mi odgovor: „naša zemlja je premastna in ne strpi gnoja.“ Isto tako ravnaajo z gnojem v Rumuniji itd. Ni tedaj po vsem tem čuda, da se severni Amerikanci ponašajo, da njihovi žitni pridelki odločujejo ceno na žitnih sejmi v Odesi in v Peštu.

(Konec prihodnjič.)

## Naravoznanske stvari.

### Važnost vode za rastlinsko življenje.

Spisal Jan. K. Pihelštajski.

(Dalje.)

K točki 2. Ako se rastline z obzirom na redovitost vživanja hrane v letnih dobah že tako razločujejo od živalskega telesa, je ta razloček med poedinimi rastlinami še mnogo večí.

Trdo in večkrat od solčnih žarkov razbeljeno skalovje kakor tudi neizmerno zemeljsko morje, katerega dna še nikdo ni osušil, oba dva je stvarnik vsega življenja z rastlinami preskrbel. Vidi se, kako razna je

množina vode, katero poedine vrste rastlin zahtevajo. Med tem, ko se skalne rastline z rôso in dežjem zadovoljujejo, živé vodne rastline v neposušljivi globočini morja. In tako potrebuje vsaka vrsta k dobremu vspevanju svojo mero mokrote, in zato je treba paziti, da rastlino v njej primerno zemljo vsejemo ali vsadimo. Da morska alga na skali in hrast v morji ne more rasti, je vsakemu jasno, al med tem nasprotjem (extremom) je pa neštevilno srednjih stopinj, na katere vse je treba ozir jemati, ako hočemo rastlini ono dati, česar potrebuje. In odkritosrčno smemo reči, da mnogi rastlinarji tudi v tej zadevi preveč po enem kopitu rastline izrežajo. Tedaj glasi se drugo glavno načelo:

„Opazuj pravo mero mokrote, katere vsaka vrsta rastlin potrebuje, in vsadi jo na njej primerno mesto — zemljo — ako hočeš vsaki zadostiti!“

K točki 3. Vsak je prepričan, da toča in sodomski, žvepleni dež ne more rastlini ugajati. Ker tedaj led, kakor tudi vrela voda ni prikladna rastlini, jej bo skoraj gotovo tihi mlačni dež največ koristil. V koliko je ploha rastlinstvu koristna — kar nekateri trdijo — od tihega počasnega dežja, se nočem tukaj pričakati, ker še nikoli nisem zapazil, da je slabša letina postala, ako ni bilo v letu mnogokrat hude ure in plohe, samo da drugi pogoji dobre letine niso izostali. Nasprotno bi jaz trdil, da ploha mnogokrat več škoduje, nego koristi. Ker pri plohi navadno veliko vode mahoma doleti, katera izpere rastlinam ne samo gnoj, v goratih krajih odnese jim tudi zemljo, v kateri so korenine zaraščene, in tako najboljša hrana z divjim vrelom v potok, reko in slednjič v morje odteče.

Nikakor pa nočem oporekati, da elektriciteta za rast rastlinstva ni potrebna, marveč ona je potrebna za vse, kar živi. Menim samo, da elektriciteta ne samo pri hudi uri, gromu in pri šviganju bliska, ampak tudi po mirni poti vsem stvarjem lahko na korist doide, ker grom in blisk ni ravno način, po katerem bi elektriciteta vsemu življenju koristila, temveč je samo prikazen izpraznjevanja prepolnosti — prenapetosti.

Ne bilo bi prav, ako bi zmrznjeni vodi vso korist za rastlinsko uspevanje odrekli. Tukaj omenjam samo sneg. On najprvo rastlinstvu služi kakor odeja proti zimskemu mrazu in potem je večna hrana studencev in planinskih potokov. Snegu se imamo zahvaliti za spomladno mokroto, in ko pri dežju polovica vode hitro odteče, popiva zemlja počasi vso sneženo vodo. Ako na sneg dežuje, vpiva on tudi to mokroto ter tako zabrani hitri odtok; v goratih krajih je večkrat ravno sneg, ki spomladanske povodnji zapreči.

Sneg deluje v podobi vode, po nekem do sedaj še morebiti premalo cenjenem načinu, jako ugodno na vegetacijo. Kakor hitro sneg na zemljo pade, se počasi topiti začne, ako namreč ne nastopi prehud mraz. — Prijatelji narave opazili so lahko, da sneg večkrat zgine, če tudi vlažno vreme ni nastopilo in se tudi toplota nad ničlo ni vzdignila. To počasno topenje snega prouzroči najbolj solčni žarki, večkrat pri najhujšem mrazu, pa tudi luknjice, katere se v zemlji nahajajo — samo da ne sme predebela zmrznena skorja biti — in iz katerih komaj opazljiva zemeljska toplota izpuhti. Najočitnejše zgine sneg o pozni zimi, ko solnce uže višje stoji; to se najbolje opazi na taci krajih, kjer druge stvari sneg pokrivajo, katere solčne žarke bolje na-se vlečejo; tukaj nastanejo prave dupline v snegu, ki se sčasoma raztopé do suhe zemlje.

Iz vsega tega se vidi, da ima sneg ne samo nalogo, manjše rastline mraza varovati, ampak tudi, kakor voda, posredno in neposredno na vegetacijo vplivati.

(Konec prihodnjič.)

ga udeležijo, ker na sejmu smejo prodavati svoja vina samo vinorejci, ter bodo imeli priliko spoznati se z vinorejci hrvatskimi in z njihovim pridelkom.

Somenj bode v prostorih hrvatske slavonske kmetijske družbe 17., 18. in 19. marca.

Katalogi za ta somenj se morejo dobiti zastonj pri kmetijski družbi in trgovski zbornici v Ljubljani, Trstu, Celovcu, Gorici, Gradcu itd., kakor tudi pri hrv.-slav. kmetijski družbi in trgovski zbornici v Zagrebu.

S sejmom bode združena tudi izložba orodja za vinorejo in kletarstvo.

*Trtna uš — phylloxera — ni pozebla v letošnji hudi zimi, kakor so poročali časniki.*

Gospod Lichtenstein je po naročilu aklimatizijske družbe v Parizu skušnje delal s trtami, da bi se izvedel vpliv mraza na ta mrčes. Dal je za to nekatere trte, ki so bile zelo ušive, izkopati in uši več dni razpostaviti prostemu zraku v mrazu deset do enajst stopinj. In kaj se je pokazalo? Ves mrčes je ostal popolno živ in zdrav. Dal je trtne uši tudi z vodo politi, ki je o mrazu potem zmrznila; al tudi zdaj niso pozeble.

*Na vinorejski šoli v Mariboru*

je bila konecletna preskušnja učencev 16. dne u. m. Ker ravnatelj gosp. Göthe zarad bolehnosti biva v Gorici pod milejšim nebom, je adjunkt gosp. Hanzel skoro iz vseh predmetov sam izpraševal in to s prav dobrim vspehom sebi na čast in učencem na hvalo. Tako poroča časnik „Slov. Gosp.“, pa miluje večino učencev slovenskega rodu, katerim se je videlo, koliko so trpeli, predno so toliko se privadili nemščine, da so mogli nemška predavanja razumeti. Po takem se povsod vidi, koliki trpini so Slovenci, da si morajo tudi izobraženja v kmetijstvu iskati na poti nemškega jezika, kakor da ne bi zmožen bil slovenski jezik za predavanja kmetijska!

*Poročila o pretekli zimi.*

Na Ogerskem so po izvedbah kupčijskega ministerstva skoro povsodi vsa sadna drevesa tako zelo pozebla, da bodo komaj v 3 ali 4 letih zopet sad donala. — Okoli Pariza je bil tak mraz, da imajo samo na rožah okoli 140.000 frankov, to je, 35.000 gld. škode. Celó prav stare cedre, o katerih se je mislilo, da jih noben mraz ne pomori, so mrtve. Od leta 1837. Francozi ne pomnijo take grozne zime. Tudi sadni pridelek je za letošnje leto pokončan. — Iz Aleksandrije v vročem Egiptu se poroča, da je veliko sadnega drevja konec vzelo in da so ljudje, nevajeni tacega mraza, veliko trpeli. — Okoli Genove na Laškem je pozeblo toliko oljk, da se njih škoda ceni na 5 milijonov lir. — Prav nasproti Evropi pa je bilo v Ameriki toplo vreme, in sicer tako, da so o božiču imeli nov grah in fižol, novo solato in novo zelenjad; tudi rudečih jagod so imeli celo zimo.

## Naravoznanske stvari.

### Važnost vode za rastlinsko življenje.

Spisal Jan. K. Pihelštajnski.

(Konec.)

Konečno moramo tudi rôso omeniti. Rôsa sama ni za večino rastlin zadostna, združena z dežjem je pa

tako rekoč konfekt rastlinskemu življenju. Ona tudi uže za to ne more rastlinam zadovoliti, ker je v pravi razmeri z drugimi podnebnimi mokrotami, to je, navadno je takrat mnogo rôse, kedar je zrak z vlago vsled dežja uže zadosti nasiten, in tako rastlinam večkrat v najbolj suhem času rôse manjka. Velik razloček med dnevno in nočno toploto ne zadostuje, da mnogo rôse nastane, če sta zrak in zemlja izsušena. Nezačuden je rôsa tudi zato, ker večinoma le nizkim listnatim bilkam in grmovju služi, menj pa drevju. Vrtnar in poljedelec zato veliko bolj rôso ceni, kot gozdar.

Listi koruzni (turšični) stojé v jako šiljastem kotu proti stebli, rôsa odteka tukaj od lista na steblo in potem do korenine ali pa jo uže rastlina pri listnem izrastku neposredno popije. Takim rastlinam je rôsa najbolj koristna.

V našem domačem gospodarstvu moremo po navadi rastlini vode samo v tekoči podobi prilijati. Redko kje se zgodi, da za močenje prsti — zemlje — sneg nalašč za to iz ledenic ali pa iz gorskih lukenj dovažajo. Tudi vodo v podobi hlapa moremo prirediti rastlinam samo v steklenih gojilnicah.

Pri rabi tekoče vode moramo na to paziti, da je temperatura vode proti zračni temperaturi v pravi razmeri; ne sme se tedaj zmerom mrzla voda studencev, vodnjakov ali pa iz potoka koj za prilivanje rabiti, temveč naj se v zato pripravi posodi, kadi ali čabru pusti tako dolgo stati voda, dokler se njena toplota toploti zraka približa. Koristno je vodi gnojnih tvarin primešati, da rast pospešujejo. Žalibog, da se to sredstvo premalo rabi! — In tako pridemo do tretjega glavnega načela:

„Daj vodi toploto zračni primerno in jej primešaj kolikor mogoče redilnih tvarin in zemljo topečih kislin!“

## Ozir po svetu.

### Pravoslaven pogreb.

Ako je človek dalje prišel po svetu, več vidi in zna. Posrečilo se mi je 24. prosinca, da se z nekim posvetskim gospodom peljem v Marijindol v Vojaški Krajini — in tam je soproga ondašnjega grško-nezedenega gospoda župnika mrtva ležala na odru. Malo se tam mudimo, ljudi je bilo polno zbranih. Kmalu po drugi uri popoldne se začne pogreb, a na kmetih sijajen pogreb! Došli so bili trije stranski župniki (popi), eden iz samostana Gomerja, eden iz Moravic, eden pa iz Ponikav.

Vsi trije lepo oblečeni v dolge cerkvene plašče, gredó v sobo, kodi je blaga gospá ležala na mrtvaškem odru. Vsak ima v rokah debelo knjigo in križec, cerkovnik ima kadilnico s kadilom vred, na kateri pa je polno kragulcev bilo. Dečkov je osem dvojic, vsak ima zvonec v roki. Popi začno popevati, kaj, tega nisem umel, samo cerkovnik in dečki so zmerom odgovarjali: „Podaj Gospodine, pomiluj gospodine! Amen!“ Tako so popevali tri četrt ure. Ko je to minulo, začne vsa rodbina, deca in soproga poljubavati mrtvo. Potem jo z mrliškega odra dvignejo in položé v jako lepo rakev, a ne zabijejo je, temuč odnesejo jo pod milo nebo na dva, z vrvmi zvezana kolca, — in se začno pripravljati na odhod: moški naprej po dva in dva.

Prvi moški je nesel križ, ki na gomili ostane, za križem je Vlah, kakor jim mi velimo, nesel bandero, za banderom je drugi pravoslavac nesel drugi križ, ki nima nič podobe na sebi, za tem križem so šli moški s svečami v rokah, za njimi pa so korakali oni dečki, ki so zvonce nosili in neprenehoma zvončkali do zmrzle jame